

- **ΑΓΙΑ ΣΟΦΙΑ**
Β΄ ΜΕΡΟΣ

ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΗΣ

- Μετά τα εγκαίνια της Κωνσταντινούπολης στις 11 Μαΐου 330μ.Χ. , η ανέγερση ενός ναού της Αγίας Σοφίας υπήρξε τμήμα ενός ευρύτερου προγράμματος οικοδόμησης γύρω από το Μέγα Παλάτι.
- **Η πρώτη Αγία Σοφία εγκαινιάστηκε το 360 επί της αυτοκρατορίας του Κωνσταντίου Β΄ και μαζί με το ναό της Αγίας Ειρήνης αποτελούσε τον κύριο καθεδρικό ναό της πρωτεύουσας και έδρα του Πατριαρχείου της Κωνσταντινούπολης.**

- Επρόκειτο για ξυλόστεγη βασιλική, τρίκλιτη ή πεντάκλιτη.
- Καταστράφηκε από πυρκαγιά το 404μ.Χ.
- και χτίστηκε εξ αρχής τα επόμενα χρόνια.
- Οι ιστορικές πηγές μαρτυρούν πως στο εσωτερικό του φυλάσσονταν ιερά κειμήλια μεγάλης αξίας, από χρυσό ή ασήμι.
- Σύμφωνα με τις πλέον πρόσφατες προσπάθειες αναπαράστασης του ναού, υποθέτουμε πως είχε εύρος 52 μ. αποτελούμενη από ένα κεντρικό κλίτος και τέσσερις διακριτούς διαδρόμους

- Κατά τη Στάση του Νίκα το 532, υπέστη
μεγάλη φθορά
- και το κτίσιμο του ναού που διατηρείται ως
σήμερα δρομολογήθηκε από τον
αυτοκράτορα Ιουστινιανό Α'.

- **Αρχιτέκτονες του ναού** ήταν οι γεωμέτρες Ανθέμιος από τις Τράλλεις και ο Ισίδωρος από τη Μίλητο.
- Η κατασκευή του ολοκληρώθηκε σε μικρό χρονικό διάστημα και τα εγκαίνιά του τελέστηκαν στις 27 Δεκεμβρίου του 537.
- Τριακόσια και πλέον εκατομμύρια χρυσών δραχμών, κατ' αντιστοιχία, είχαν δαπανηθεί για την ανέγερση αυτού του Ναού. Τα "θυρανοίξια" της Αγιάς Σοφιάς ακολούθησαν διανομές χιλιάδων ελαφιών, βοών, προβάτων και ορνίθων και χιλιάδων μοδίων σίτου στους φτωχούς καθώς και πολυήμερη πανήγυρη.

- Στο προαύλιο του ναού λέγεται πως υπήρχε κρήνη,
- στην οποία
ανεγράφετο
η φράση «ΝΙΨΟΝΑΝΟΜΗΜΑΤΑΜΗΜΟΝΑΝΟΨΙ
Ν» (νίψον ανομήματα μη μόναν όψιν, δηλ.
ξέπλυνε τις αμαρτίες σου και όχι μόνο το
πρόσωπό σου). Η φράση αυτή, αν αναγνωσθεί
ανάποδα (από δεξιά προς τα αριστερά) αποδίδει
τις ίδιες λέξεις και επομένως και το αυτό νόημα

- Την εποχή του Ιουστινιανού,
 - η Αγία Σοφία είχε χίλιους κληρικούς.
-
- Η νεαρά του Ηρακλείου, που βασίλεψε τον
έβδομο αιώνα μας αναφέρει:

- Πρεσβυτέρους ... 80
- Διακόνους ... 150
- Διακόνισσες ... 40
- Υποδιάκονους ... 70
- Αναγνώστες ... 160
- Ψάλτες ... 25
- Θυρωρούς ... 75
- Σύνολο: 600
- Ο αριθμός των κληρικών είχε ελαττωθεί κατά τα τελευταία έτη του κράτους, όταν τα εισοδήματα της εκκλησίας αρκούσαν μόλις για την φωταψία του ναού.

- Είκοσι χρόνια μετά τα πρώτα εγκαίνια, εξαιτίας των σεισμών του 557,
- ο τολμηρότατος στη σύλληψη και κατασκευή, για την εποχή του,
- θόλος κατέπεσε και συνέτριψε την αψίδα παρά τον ιερό άμβωνα, τον ίδιο τον άμβωνα, το κιβώριο και την Αγία Τράπεζα.
- Ο ανιψιός του Ισιδώρου, ο Ισίδωρος ο νεότερος, ανέλαβε και έκτισε το νέο θόλο που υφίσταται μέχρι σήμερα.
- Μια περιγραφή του παραδίδεται από τον ιστορικό Αγαθία, από την οποία συμπεραίνεται πως ο αρχικός τρούλος ήταν μάλλον ευρύτερος και χαμηλότερος από το δεύτερο. **Στις 24 Δεκεμβρίου του 563 υπό τον Πατριάρχη Ευτύχιο τελέστηκαν τα δεύτερα εγκαίνια παρουσία του Αυτοκράτορα και του λαού της Κωνσταντινούπολης.**

- Ο ναός
 - αποτέλεσε σε όλη τη διάρκεια της Βυζαντινής Αυτοκρατορίας **την έδρα του Οικουμενικού Πατριαρχείου Κωνσταντινουπόλεως** και υπήρξε ο σημαντικότερος ναός της Ορθόδοξης εκκλησίας.
 - Κατά την περίοδο των Σταυροφοριών και συγκεκριμένα κατά την περίοδο 1204-1261 ο ναός έγινε Ρωμαιοκαθολικός
 - και μετά την Άλωση της Κωνσταντινούπολης το 1453 μετατράπηκε σε μουσουλμανικό τέμενος.
-
- Ειδικότερα και κατά την διάρκεια της άλωσης από τους Φράγκους, η Αγία Σοφία υπέστη τεράστιες ζημιές.

- Επίσης κατά την περίοδο της Οθωμανικής Αυτοκρατορίας έγιναν στο ναό σημαντικές καταστροφές στις τοιχογραφίες του ναού (ασβεστώθηκαν),
- αφού η απεικόνιση του ανθρώπινου σώματος θεωρείται βλασφημία για το Ισλάμ.
- Ο ναός με την σπουδαία αρχιτεκτονική του αποτέλεσε πρότυπο για την κατασκευή και άλλων τεμενών, όπως το Μπλε Τζαμί.
- Το 1934 ο Μουσταφά Κεμάλ, στα πλαίσια του εκσυγχρονισμού της Τουρκίας, μετέτρεψε το τέμενος σε μουσείο.
- Μέχρι πρότινος ο ναός εξακολουθούσε να είναι μουσείο, ενώ πραγματοποιούνταν σε αυτόν πολιτιστικές εκδηλώσεις, αλλά και εκδηλώσεις που θεωρούνται από ορισμένους ότι δεν αρμόζουν στο χώρο, όπως επιδείξεις μόδας. Παράλληλα γίνονταν προσπάθειες για τη διάσωση των ψηφιδωτών του ναού.